

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายวิชัย ชื่นชมพูนุท ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๘๗/๒๕๔๗

วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๕๑

เรื่อง พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔
มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒
มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด ได้เป็นโจทก์ยื่นฟ้องนายวิระพล หรือก๊วย
เปี่ยมสัญญา เป็นจำเลยต่อศาลอาญา ในคดีหมายเลขคำที่ ย. ๔๒๓๕/๒๕๔๖ ฐานมียาเสพติดให้โทษ
ประเภท ๑ (เมทแอมเฟตามีน) ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย โดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย ซึ่งเจ้าพนักงาน
ได้ยึดรถยนต์หมายเลขทะเบียน ลข-๗๘๔๘ กรุงเทพมหานคร และโทรศัพท์มือถือหมายเลข
๐๖-๐๕๒๖๐๑๔ เป็นของกลาง โดยทรัพย์สินดังกล่าวจำเลยใช้เป็นยานพาหนะและเป็นอุปกรณ์สื่อสาร
ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และเพื่อเป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับ
ยาเสพติด และต่อมาได้ยื่นคำร้องเป็นคดีหมายเลขคำที่ ม. ๗๕/๒๕๔๖ ขอให้ศาลอาญามีคำสั่งริบรถยนต์
และโทรศัพท์มือถือซึ่งเป็นของกลางเพื่อให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔
มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ ศาลอาญาได้ประกาศหนังสือพิมพ์ตามกฎหมายแล้วไม่มีผู้คัดค้าน
และเมื่อไต่สวนคำร้องแล้วมีคำสั่งเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๔๖ ให้ริบทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของ
กองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จากนั้นนางดารารัตน์ มณฑานุช ในฐานะผู้เช่าซื้อและ
ครอบครองรถยนต์ของกลางยื่นคำร้องลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ขอคืนรถยนต์ของกลาง
ต่อศาลอาญา และบริษัท จีอี แคปปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) ในฐานะผู้ให้เช่าซื้อรถยนต์ของกลาง
ยื่นคำร้องลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ ขอคืนรถยนต์ของกลางคืนเดียวกันต่อศาลอาญาเช่นกัน
โดยอ้างว่า บริษัท ฯ เป็นนิติบุคคลมีวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการเช่าซื้อทรัพย์สินและมีกรรมสิทธิ์

ในรถยนต์คันหมายเลขทะเบียน ลข-๑๙๔๘ กรุงเทพมหานคร ที่ศาลสั่งริบ โดยบริษัท ฯ ได้ตกลงให้นางดารากรณ์ ฯ เป็นผู้เช่าซื้อ เมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๔๓ แบ่งชำระเป็น ๖๐ งวด จึงขอโต้แย้งคัดค้านการร้องขอให้ศาลสั่งริบรถยนต์ของพนักงานอัยการ ความว่า บริษัท ฯ เพิ่งทราบความจริงเมื่อประมาณวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ว่ารถยนต์ดังกล่าว ศาลได้มีคำสั่งริบเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๔๖ โดยบริษัท ฯ ไม่ได้มีส่วนร่วมหรือรู้เห็นเป็นใจหรือปล่อยให้มีการนำรถยนต์คันดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิด และรถยนต์คันดังกล่าวไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ แต่อย่างไรก็ดี ขณะกระทำความผิดรถยนต์ยังเป็นกรรมสิทธิ์ของบริษัท ฯ (ผู้ให้เช่าซื้อ) และผู้เช่าซื้อยังมีภาระหน้าที่ตามสัญญาเช่าซื้อในการชำระค่าเช่าซื้อตามงวดที่ตกลงกันไว้ เมื่อบริษัท ฯ ทราบเรื่องการประพาดพิงคดีสัญญาจึงได้มีหนังสือขอบอกเลิกสัญญาถึงนางดารากรณ์ ฯ และผู้ค้ำประกันแล้ว การริบรถยนต์ของบริษัท ฯ เป็นการขัดต่อหลักการลงโทษบุคคลในทางอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ ประกอบกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ อีกทั้งบริษัท ฯ ไม่เคยทราบว่าพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องและยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลสั่งริบรถยนต์ของบริษัท ฯ และไม่เคยทราบว่ามีการประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันที่มีการจำหน่ายในกรุงเทพมหานคร จึงไม่อาจใช้สิทธิคัดค้านคำขอของพนักงานอัยการได้แต่เพิ่งทราบถึงเหตุดังกล่าวเมื่อศาลมีคำสั่งให้ริบไปแล้ว การไม่ให้ผู้มีส่วนได้เสียและผู้สุจริตมีโอกาสโต้แย้งคัดค้านถือว่าการดำเนินการและดำเนินกระบวนการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย นอกจากนั้นยังเป็นบทบัญญัติที่ขัดต่อหลักความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ ที่มุ่งคุ้มครองสิทธิของบุคคลในทางทรัพย์สิน การริบทรัพย์สินหรือยึดเอาทรัพย์สินของบุคคลผู้สุจริต ซึ่งไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำทุจริตหรือรู้เห็นเป็นใจในการนำทรัพย์สินไปใช้ในการกระทำความผิด ย่อมเป็นการไม่ชอบด้วยบทบัญญัติดังกล่าวและถือว่าการลงโทษทางอาญาจึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ เป็นอันใช้บังคับไม่ได้

พนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องคัดค้านการขอคืนของกลางของนางดารากรณ์ ฯ และบริษัท จีอี ฯ ต่อศาลอาญา ว่า ตามที่ศาลอาญามีคำสั่งให้ริบรถยนต์ของกลางเป็นการชอบแล้ว เนื่องจากรถยนต์ดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยได้ดำเนินการตามขั้นตอนบทบัญญัติแห่งกฎหมายครบถ้วนแล้ว การที่ผู้ร้องทั้งสองมายื่นคำร้องขอคืนของกลาง

เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง จึงไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอคืนรถยนต์ของกลางที่ศาลมีคำสั่งริบแล้วแต่อย่างใด และตามมาตรา ๓๐ วรรคสี่ ผู้ร้องทั้งสองไม่อาจใช้สิทธิขอคืนของกลางตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ ใดอีก และที่ผู้ร้องขอคืนของกลางทั้งสองต่างอ้างว่าตนเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์รถยนต์และมิได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดของจำเลยนั้น ยังไม่เห็นพ้องด้วยขอศาลได้โปรดวินิจฉัยปัญหาเบื้องต้นในข้อกฎหมายเรื่องอำนาจหรือสิทธิยื่นคำร้องของผู้ขอคืนของกลางทั้งสอง และขอคัดค้านว่าผู้ขอคืนของกลางมิได้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในรถยนต์เพราะการยื่นคำร้องขอคืนของกลางที่ศาลริบรถยนต์คันดังกล่าวนั้น เป็นการยื่นคำร้องขอคืนของกลางเพื่อประโยชน์ของจำเลยโดยแท้ และผู้ขอคืนของกลางทั้งสองรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดของจำเลย ทั้งเจตนาใช้สิทธิทางศาลโดยไม่สุจริต

ศาลอาญาได้สวนคำร้องขอคืนของกลางดังกล่าวแล้ว นางดารารัตน์ฯ แกลงไม่ติดใจขอคืนรถยนต์ของกลาง ซึ่งศาลอนุญาตให้ถอนคำร้องและงดได้สวนพร้อมตั้งจำหน่ายคดีหมายเลขแดงที่ กย.๕/๒๕๔๗ ออกจากสารบบความ แต่ทนายของบริษัท จีอี ๗ ได้แกลงขอให้ศาลอาญาส่งปัญหาให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ตามคำร้องขอคืนของกลางฉบับลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๗

ศาลอาญาพิเคราะห์แล้วเห็นว่า คู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ทั้งเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีนี้ และยังมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น กรณีจึงต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ส่วนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๑ ซึ่งผู้ร้องขอให้ส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยด้วยนั้น เนื่องจากมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จะใช้บังคับแก่คดี ประกอบกับศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยไปแล้ว จึงไม่ส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยในประเด็นดังกล่าว และส่งเรื่องไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า

บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

ประเด็นพิจารณาเบื้องต้น

เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ สิ้นสุดลงแล้ว ข้อโต้แย้งของจำเลยน่าจะสิ้นสุดลงตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ แต่โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๑ มาตรา ๓ และมาตรา ๓๕ ได้บัญญัติหลักการไว้ว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค บรรดาที่ชนชาวไทยเคยได้รับการคุ้มครองตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ย่อมได้รับการคุ้มครอง และเมื่อมีปัญหาว่ากฎหมายใดขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ให้เป็นอำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ และบรรดาอรรถคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการของศาลรัฐธรรมนูญก่อนวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๑ ให้โอนมาอยู่ในอำนาจและความรับผิดชอบของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ และในระหว่างการพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ได้มีการตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ขึ้นไว้ให้ใช้แทนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๑ โดยมาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง วรรคสามและวรรคสี่ บัญญัติให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๑ เป็นศาลรัฐธรรมนูญ และให้บทบัญญัติมาตรา ๓๕ วรรคสอง วรรคสามและวรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๑ ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใช้บังคับ โดยบรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการต่อไป ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องนี้ได้

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ตราขึ้นเพื่อให้การปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จำเป็นต้องมีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการปราบปรามผู้กระทำความผิด ตามกฎหมายดังกล่าวขึ้น โดยเฉพาะ และเป็นการให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการที่จะดำเนินการ ตามกฎหมายเพื่อปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยในส่วนของที่เกี่ยวกับกรณีตามคำร้องนี้ มาตรา ๓๐ วรรคสอง เป็นบทบัญญัติที่ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาล เพื่อขอให้ศาลสั่ง ริบทรัพย์สิน บรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ใช้ในการ กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และเมื่อศาลรับคำร้องแล้วให้ศาล สั่งให้ประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่า เป็นเจ้าของทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ทั้งนี้ ไม่ว่า ในคดีดังกล่าวจะปรากฏตัวบุคคลซึ่งอาจเชื่อได้ว่าเป็นเจ้าของหรือไม่ก็ตาม และมาตรา ๓๐ วรรคสี่ เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจศาลสั่งริบทรัพย์สินของกลางได้เมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่เริ่มประกาศ ในหนังสือพิมพ์รายวันตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง ในกรณีที่ไม่มีผู้ใดอ้างตัวเป็นเจ้าของทรัพย์สินก่อน ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง หรือในกรณีที่ปรากฏเจ้าของแต่เจ้าของไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่า ตนไม่มีโอกาสทราบ หรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิดและจะมีการนำทรัพย์สิน ไปใช้ในการกระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หรือมีไว้ เพื่อใช้ในการกระทำความผิด และในกรณีดังกล่าวมิให้นำมาตรา ๓๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญา มาใช้บังคับ ทั้งนี้บทบัญญัติที่กล่าวจะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่นั้นมีความเห็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ มีผลใช้บังคับต่อบุคคลเป็นการทั่วไป โดยเสมอกันไม่ได้ยกเว้นให้ใช้บังคับกับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือทำให้บุคคลไม่ได้รับความเสมอกัน ในกฎหมายหรือไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ต่อบุคคล บุคคลผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินที่พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งริบตามมาตรา ๓๐

วรรคสองและวรรคสี่ ทุกคนย่อมได้รับการปฏิบัติโดยเท่าเทียมกัน และได้รับความคุ้มครองสิทธิตามกฎหมายโดยเสมอภาค ดังนั้น พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ๗ พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐

ประเด็นที่สอง พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ หรือไม่

พิจารณาแล้ว เห็นว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีที่กำหนดวิธีดำเนินการของพนักงานอัยการ ศาล และกำหนดถึงสิทธิในการยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีของบุคคลภายนอกคดีมิใช่บทบัญญัติเกี่ยวกับการลงโทษอาญาแก่บุคคล หรือการปฏิบัติต่อบุคคลเสมือนเป็นผู้กระทำความผิด หรือการปฏิบัติต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา อันจะเกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญ ๗ พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ ซึ่งเป็นบทบัญญัติหลักการลงโทษอาญาแก่บุคคล และการรับรองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลย พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ๗ พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓

ประเด็นที่สาม พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ๗ พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๘ หรือไม่

พิจาระห์ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง บัญญัติไว้ว่า

“ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลที่พิจารณาคดีนั้น เพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง และเมื่อศาลสั่งรับคำร้องแล้วให้ศาลสั่งให้ประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ทั้งนี้ ไม่ว่าในคดีดังกล่าวจะปรากฏตัวบุคคลซึ่งอาจเชื่อได้ว่าเป็นเจ้าของหรือไม่ก็ตาม” และวรรคสี่บัญญัติไว้ว่า

“ในกรณีที่ไม่มีผู้ใดอ้างตัวเป็นเจ้าของก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งหรือในกรณีที่ปรากฏเจ้าของ แต่เจ้าของไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าตนไม่มีโอกาสทราบ หรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิดและจะมีการนำทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินดังกล่าวได้เมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่เริ่มประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันตามวรรคสอง และในกรณีนี้มีให้นำมาตรา ๓๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ”

ตามมาตรา ๓๐ วรรคสองดังกล่าวมีผลเป็นการบังคับแก่บุคคลใด ๆ ซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน แม้จะไม่มีส่วนเกี่ยวข้องด้วยการกระทำความผิดก็ตาม ถูกบังคับให้ต้องยื่นคำร้องขอเข้าไปในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ทั้งนี้ไม่ว่าในคดีดังกล่าวจะปรากฏตัวบุคคลซึ่งอาจเชื่อได้ว่าเป็นเจ้าของหรือไม่ก็ตาม แสดงว่าบุคคลผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินโดยสุจริตถ้ามิได้ยื่นคำร้องขอภายในระยะเวลาที่มาตรา ๓๐ วรรคสอง กำหนดหมคสิทธิที่จะติดตามเอาทรัพย์สินของตนคืน แม้การจำกัดสิทธิในการติดตามเอาทรัพย์สินคืนจะถูกจำกัดสิทธิโดยกฎหมายบัญญัติก็ตาม แต่บทกฎหมายที่บัญญัติเพื่อจำกัดสิทธิของเจ้าของทรัพย์สินไม่ให้ติดตามเอาทรัพย์สินคืน แม้ไม่ทราบการถูกดำเนินการเพื่อริบมาก่อน ทั้ง ๆ ที่เจ้าหน้าที่ผู้ขอให้ริบรวมทั้งศาลที่จะริบทราบดีว่าเจ้าของทรัพย์สินเป็นใคร แต่กฎหมายให้อำนาจริบได้โดยไม่ต้องแจ้งให้บุคคลผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินทราบก่อน จึงขัดต่อการคุ้มครองทรัพย์สินตามรัฐธรรมนูญ นอกจากนั้นมาตรา ๓๐ วรรคสี่ ซึ่งบังคับมีให้นำมาตรา ๓๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ จึงเป็นการตัดสิทธิบุคคลผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินที่สุจริตและไม่ได้ร่วมกระทำความผิดและไม่ได้ร่วมรู้เห็นด้วยการกระทำความผิดของบุคคลอื่น รวมทั้งไม่มีโอกาสรู้ว่ามีกระบวนพิจารณาตามบทกฎหมายดังกล่าวเพื่อริบทรัพย์สินของตนที่จะมีโอกาสติดตามเอาทรัพย์สินคืนตามที่รัฐธรรมนูญให้ความคุ้มครองไว้ จึงเป็นการจำกัดสิทธิบุคคลผู้ที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินในการรับทราบกระบวนพิจารณาของศาลที่เกินขอบเขตแห่งความจำเป็นแก่การพิจารณาพิพากษาคดีที่มุ่งประสงค์ให้ศาลได้รับฟังความทุกฝ่าย และเนื่องจากทรัพย์สินของกลางตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ มีลักษณะเช่นเดียวกับทรัพย์สินของกลางตามประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งการขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา โจทก์จะมีคำขอมาทำข่าฟ้องคดีที่ขอให้ศาลลงโทษ หากปรากฏ

ในภายหลังโดยคำร้องของผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สิน มิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด ก็ให้ศาลสั่งให้คืนทรัพย์สิน โดยคำร้องขอคืนทรัพย์สินจะต้องยื่นต่อศาลภายในหนึ่งปีนับแต่วันคำพิพากษาถึงที่สุด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ ส่วนการขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง พนักงานอัยการจะยื่นเป็นคำร้องคดีแยกต่างหากจากคดีเดิม โดยหากศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินและบุคคลซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งได้ตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง การกำหนดให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องแยกต่างหากจากคดีหลักโดยไม่ต้องแจ้งให้เจ้าของที่แท้จริงได้ทราบถึงการดำเนินคดี ย่อมทำให้บุคคลภายนอกที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินและมิได้มีส่วนร่วมกระทำหรือรู้เห็นด้วยในการกระทำความผิดเกี่ยวกับคดียาเสพติดยากต่อการทราบถึงกระบวนการพิจารณาดังกล่าว แม้มาตรา ๓๐ วรรคสอง จะกำหนดให้ศาลประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นอย่างน้อยสองวันติดต่อกัน เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมายื่นคำร้องคัดค้านเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งด้วยระยะเวลาเพียงสองวันไม่เพียงพอที่สุจริตชนอันจะหยั่งรู้ถึงการดำเนินการริบทรัพย์สินของตน การประกาศหนังสือพิมพ์ดังกล่าวจึงถือไม่ได้ว่าเป็นหลักประกันการคุ้มครองสิทธิแก่บุคคลภายนอกผู้สุจริตแล้ว รวมทั้งการจำกัดระยะเวลาในการยื่นคำร้องขอคืนของกลางน้อยกว่าที่ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ กำหนด ทั้งยังห้ามมิให้นำมาตรา ๓๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับแก่เจ้าของทรัพย์สินที่มิได้มีส่วนร่วมรู้เห็นด้วยในการกระทำความผิดที่จะติดตามเอาทรัพย์สินของตนคืนตามสิทธิที่รัฐธรรมนูญคุ้มครอง จึงเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินที่เกินความจำเป็นและกระทบต่อสาระสำคัญของสิทธิ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ๑ พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘ และขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ๑ พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๘ หรือมาตรา ๔๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

นายวิชัย ชื่นชมพูนุท

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ